

לה:

עין משפט‏
נר מצוה

	א [מיי] פֿיג מ'הלטות מעשר ה'ל ד טוש"ע י"ד סי' שלג סעי' פגן: עו ב מיי פֿיג מהל' מעשר הלכה ד: א ג מיי פֿיג מהל' י"ט ה'ל ד טוש"ע א"ח סי' מקנה סעי' א: ב ד טוש"ע שס סי' שלג סעיף א: ג ה מיי פֿיג מהל' שנת הלכה כג טוש"ע שס וסי' מקנה סעיף ב: ד ו מיי שס ה'ל כד טוש"ע א"ח סי' שלג סעיף א וסי' מקנה סעיף ג: ה ז מיי פֿיז מהל' צילת מקדש הלכה ט סגג לנאין שס: ו ח מיי פֿיג מהל' מיריות ה'ל ד: ז ט מיי פֿי"א מהל' כלס הלכה ח: ח י מיי פֿיב מהל' שנת הלכה כ סגג לנאין סה טוש"ע א"ח סי' שא סעיף מה: ט כ מיי פֿיד מהל' ממנות עניי ה'ל א: י ל מיי פֿי"א מהל' שנת הלכה ב ופכ"ו ה'ל טו סגג לנאין סה טוש"ע א"ח סי' שלג סעיף א:
---------------------------------------	---

רבינו חננאל

הצר לאפוקי מדר', דתנן המעביר תאנים בחצירו לקנות בניו ובני ביתו אוכלין מהן עראי ופטור שקציעתן היא גמר מלאכתן, והואיל ועדיין לא עשאן קציעות אוכלין מהן עראי ופטורין, תני עלה ר' (ל מחייב ור' יוסי בר' יהודה פוטר, תרומה לאפוקי מדר' אליעזר, דתנן פירות שתרם מהן תרומה עד שלא נגמרה מלאכתן, ר' אליעזר אוסר לאכול מהן עראי מן הפירות שהוציא מהן תרומה, כי ההרומה קובעתם ואוסרתם, וחכמים מתירין.
מקח לאפוקי מדתניא הלוקח פירות מעם הארץ ממקום שבני אדם דורסין אוכל מהן עראי ומעשרן דמאי.
שמע מינה מדרקתי ממקום שבני אדם דורסין, לא נגמרה מלאכתן, עדיין, שהרי לא נדרסו.
(ג) וקתני אוכל מהן עראי ולא קבע, מכלל שהמקח קובע אפילו בדבר שלא נגמרה מלאכתו.
(דגרס בהרי"א בירושלמי במעשרות פ"ב ר' יוסי בשם ר' אילא אומר (כל מעשר שני) [אוכל מהן] עראי [משום] (מעשר שני) דבר שלא נגמרה מלאכתו.
ושמע מינה רוב עמי הארץ מעשרין, מדרקתי מעשרן דמאי ואין מעשרן דאי.

ושמע מינה מעשרין עמי הארץ אפילו בדבר שלא נגמרה מלאכתו, דהא פירות הללו לא נגמרה מלאכתן, וקתני חייב, שמע מינה דסביר דמקח מחייב אפילו בדבר שלא נגמרה מלאכתו.

הדרן עלך המביא
בדי יין

(א) גי' רבינו רבי מחיב ובי"ג בירושלמי פ"ג דמעשרות ומיהו שם לא מיידי בהענין לקטות וי"ע.
(ב) אינו מובן ונלוי דמסתפנה י"ל דגי' רבינו היה אסור לאכול ערפי ובי"ג בתוספתא פ"ב ובירושלמי שם ושפיר גרס רבינו לאפוקי מדתניא ומישיב בזה קושיה השמ"ק כאן ומתכות וקמי עד מע"ש שלג נגמרה מלאכתו היא הגסה מאיה תלמיד שהיה לפניו הגי' דידן ודיו"ק.

המביא פרק רביעי ביצה

חצר. אנטריך לאשמועינן לאפוקי מהאי תנא דקתני ר' יעקב מחייב דלית הלכתא כוותיה אלא כרבי יוסי כרבי יהודה דפוטר: ה"ג **מקח כדמתן הלוקח תאנים כו'**. אנטריך לאשמועינן דהלכתא כי הך ולא כאידך מתני' דפליגי עליה לקמיה: **הלוקח תאנים מעם הארץ במקום שרוב בני אדם דורסין**. שרוב בני המקום עושין תאניהם קליעות ודורסים אותם בעגולים הוו לכו סתם תאנים דבר שלא נגמרה מלאכתו: **אולם מהן ערפי**. דאין מקח קובע דבדבר שלא נגמרה מלאכתו וכולהו כשלא ראו פני הבית קא מיירי: **ומעשרן דמאי**. כשבא לעשרן מעשרן דמאי כדין כל הלוקחים מעם הארץ שאין צריך להפריש תרומה דלא חשידי עלה ולא אמרינן הני ודאי לא מעשרי דקודם גמר מלאכה לא עשריניהו עס הארץ דקסבר האי תנא יש שמעשרין קודם גמר מלאכה ומדה הנוהגת היא ותלינן ביה לקולא: **רוז עמי הארץ מעשרין הן**. מדאולינן לקולא דקאמר מעשרן דמאי וחומרלא בעלמא היא דאחמור לאפרושי מספיקא שאר מעשרות שנחשדו עליהן: **ולאפוקי מהא דסנן**. אדרבי יוחנן קאי רבי יוחנן דלמר דלמר לעיל מקח אינו קובע דבדבר שלא נגמר מלאכתו אחא לאשמועינן דהלכתא כי הא דלמר' לעיל ולאפוקי מהך: **המחליף**. היינו מקח: **לקוט**. דהיינו לא נגמר: **חייב**. דמקח קבע אפי' בשלג נגמר: **לאכול חייב** זה שדעתו לאכול חייב לדלידיה גמר מלאכה הוא:

הדרן עלך המביא
משיילין פירות דרך ארובה. מי שיש לו חטין ושעורין שטוחין על גגו להתיבש וראה גשמים ממשמשין וצאין התירו לו לטרוח ולהשליך דרך ארובה שגגו והן נופלין לארץ דליכא טרחא יתירא. ודוקא ארובה דכל ארובה מלמעלה למטה היא צחקת הגג אצל חלון כגון גג שמוקף מחיפה וחלון צכותל וצריך להגזיחו עד החלון ולהשליכו לא טרחינן כדלקמן ש: **ומכסין אם הפירות**. ולא אמרינן טורח שלא לזרוך יוס טוב הוא דשרו ליה רבנן משום הפסד ממון: **ולף**. גשמים הנוטפים מן הגג: **וכן כדי יין**. נמי מכסינן מפני הדלף: **סחם הדלף**. לקבלו צתוכו מפני טנוף הבית: **גב' לא משפנש**. דכולהו לשון השפלה נינהו: **כי ישל ויסך**. אילן זית יפיל את פירותיו ולא יגיעו לבשול: **הכסול והשחול**. מומין צבכור משום שרוע שאחד מאבריו גדול מחצירו: **שנשטטה ירכו**. אלמא לשון

השפלה הוא: שאחד מירכותיו גבוהה. מקום חצורה צבסלים והוא צוקא דאטמא גבוה למעלה מן הכסלים וקרוצ לגג האליה יותר מחצירו: **אדמס**. גלייש"א: **מאן דסני**. כלומר אי הוה תנא דתני הכי לא משתבש: **השחור**. תער על שם שמשחיר את השער. **אלמא לשון השפלה הוא: והווג של מספרים**. יש להן שני סבינין להכי מקרו זוג ויש להן חליות ופורקין אותן זה מזה: **אע"פ שנחלקן**. מקצלין טומאה שראוין למלאכה כל אחד לעצמו: **שנשור**. נפלו צמים: **מהלך צהן**. והן מתנגצין והולכין ואינו חושש שיחשדוהו כשצבן: **עד כמה**. יהא צהן דלא אמרינן טרחא יתירא הוא: **מפני האורחים**. שזימן לאכול ואין מקום להקב: **נעול צים המדרש**. שאין לתלמידים מקום לישב: **ודלמא**. התם הוא דשרינן כולי האי דליכא בטול צית המדרש והוא הדין לכבוד אורחים אצל משום הפסד ממון לא שרו רבנן כולי האי: **ש אי נמי לאידך גיסא**. יש לתם טעם לצד אחר שיתירו כאן יותר משם: **התם**

והוא הארץ אפילו בדבר שלא נגמרה מלאכתו, דהא פירות הללו לא נגמרה מלאכתן, וקתני חייב, שמע מינה דסביר דמקח מחייב אפילו בדבר שלא נגמרה מלאכתו.

הדרן עלך המביא
בדי יין
מאן דתני משילין לא משהבש, דכתיב כי ישל ויתך.
[ומאן דתני משחילין [לא משתבש], דתנן השחול והכסול. שחול שנשטטה יריכו כו'. וכן משירין ומשחירין כולם טעם אחד הוא מלשון הורדה ושילשול. בירושלמי תני היה שם חלון משחילין דרך חלון. משחילין פירות, כמה, כאותה ששינין אפילו ד' ה' קופות של תבן ושל תבואה כו'.]

(א) גי' רבינו רבי מחיב ובי"ג בירושלמי פ"ג דמעשרות ומיהו שם לא מיידי בהענין לקטות וי"ע.
(ב) אינו מובן ונלוי דמסתפנה י"ל דגי' רבינו היה אסור לאכול ערפי ובי"ג בתוספתא פ"ב ובירושלמי שם ושפיר גרס רבינו לאפוקי מדתניא ומישיב בזה קושיה השמ"ק כאן ומתכות וקמי עד מע"ש שלג נגמרה מלאכתו היא הגסה מאיה תלמיד שהיה לפניו הגי' דידן ודיו"ק.

מסורת הש"ם

(א) לעיל דף לז: מעשרות פ"ג מ"א ע"ש, (ב) [מעשרות פ"ב מ"ד, (ג) [ל' כדתניא], (ד) [שבת ג, כג. כחצות כד. גטיין סא. מנחות ל"א], (ה) מעשרות פ"ב מ"ח, (ו) [לקמן לו. שבת קכד, (ז) [שבת ג, כג. כחצות כד. גטיין סא. מנחות ל"א לא בשבת, (ח) לקמן לו. שבת דף מג, (ט) כחצות דף מ, (י) מיר דף מב, (כ) כלים פ"ג מ"א, (ל) שבת דף קנז, (מ) פאה פ"ד מ"י, (נ) שבת קט, (ס) [לעיל ב: לקמן לו, (ט) [דף לו, (פ) [נ"ע יס של שלמה], (צ) [נ"ל כמה אשה ד' סה, (ק) [נ"ע מוס' שבת קמו: ד"ה מ"א,

תורה אור השלם

1. ויתנים יהיו לך בכל גבולך וישקן לא חסוך כי ישל ויתקי: דבריו כח מ

לעזר רש"י

גלייש"א. יטט (אדמה גבילה).

מוסף רש"י

המעביר תאנים בחצרו. השטות תאנים בחצרו, לקצות. ליבש לפשות מהן קליעות ולאחר שנששו קליעות דורסן בעגול (ועיל לד:). ופטורים מן המעשר. דאין תלך קובעת בחליית פנים אלא בדבר שנגמרה מלאכתו (שם).

הדרן עלך המביא
משיילין פירות דרך ארובה בדי"ט. פירות השטוחים על הגג לייבשן וראה גשמים ממשמשין וצאין השילן לארץ דרך ארובה הגג, דלא טריחא מילתא דנופלין תחליין (שבת קכד). שנשטטה יריכו. כגון דלא איבעל ניפיה (גיז שבלשו) דאי איבעל ניפיה טריפה נמי הוי כדלמינן באלו טריפות (חולין נד): האי צוקא דלעילא דלף מדוכייה טריפה והוי מילי דלעכובל ניפיה (בבברות מ). גבוהה מן הבריה. מקום צוקא דלעילא של ירך זו עלה למעלה על הגג יותר מחציתה (שם). מי שנשורו כליו במים. שפלו למים שבת (שבת קסח). מפנין ארבע וחמש קופות. אם צריך למקומן להושיב שם אורחים להקב כשעודה או תלמידים לדרשה, ולא מישינן לטרחא דשבת (שבת קכד). ולא אחי לילדולי ביה. אי מקילין בה חלא קולא לא אחי לאקילי בה טפי (ועיל ב:).

מוסף תוספות

א. שמשיר, [ו]אישחכח דמשחירין חיינו משירן. הלא"ה.